

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: **A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye** Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én

Tíz éve vagyunk — tíz éve harcolunk

Osztályharcos küzdelmünk tízéves fordulóhoz érkezett. Tíz éve augusztus 24-én, hogy a romániai vasmunkásszövetség megalakult. Jelentős dátum ez, melynek fontosságát a jövő nemzedék tudja csak teljes nagyságában felmérni. Mi, akik e napot fölirtuk a romániai munkásmozgalom lapjára, akik elindítottuk e mozgalom kerekét, hogy tovagördüljön a történelem sinpárján; akik nemcsak a kortársai vagyunk e tíz évnek, hanem szakmozgalmunkat illetőleg annak irányítói és közkatónái, a győzelemben el nem bizakodó és a vereségben soha el nem csüggedő harcosai; mi, akik még mindig benne élünk a tíz év folyamatában, tulságosan közvetlenül élünk benne, semhogy történelmi jelentőségét kellőképpen kidomborítani tudnánk.

A történelem alakította meg velünk a romániai vasmunkásszövetséget. És a történelem most is a haladás eszköze lett. Amikor szövetségünk 1919-ben megalakult, éppen harminc éve állott fenn a Második Internacionálé. De azért az óromániai munkásság ténylegesen: öntudat és eszmeiség, de szervezethez tekintetben is távol állott az igazi modern munkásmozgalomtól. A szakmai szervezetek különösen nem voltak központilag kiépítve, a gazdasági harcok öletszerűen bonyolódtak le. És csak a Romániához csatolt különböző területeken akkor már régi multtal bíró szervezetek adták meg az utmutatást és az erőt egy olyan munkásmozgalom kibontakozásához Romániában, mely nyugati szellemben és tudatos osztályharc alapján épült ki, fejlődött a viszonyokhoz mért naggyá és vette fel a küzdelmet a romániai proletariátus fölszabadítása érdekében a kizsákmányoló osztállyal.

A vasmunkásszervezetek azok közé a szervezetek közé tartoznak, melyek legelső sorban ismerték fel kötelességüket és hivatásukat: a proletárerők egybegyűjtésének, központosításának szükségességét. Akik tudatában voltak annak, hogy a kapitalista érdekek nagyon hamar egymásra találnak, hogy együttes erővel lehetetlennek tegyék a munkásság törekvését. Tudták azt is, hogy egy olyan reakcióval állnak szemben: a romániai hirhedt bojárak hadával, akik nem találtak komoly ellentállásra soha a munkásság részéről és akik a barbárizmus szokott eszközeivel fognak föllépni, a munkáskövetelésekkel szemben. A tényeknek ez a helyes felismerése meg is hozta eredményeit. Ha a munkásszervezetek nem alakulnak meg abban az időben minden üldöztetés ellenére, ha nincsenek, akik minden kockázatot vállalnak a szocializmusért és munkástársaikért, más irányt vettek volna a dolgok és a romániai ipari munkásosztály az ipari jobbagyoknak ama sorába került volna, amelyben a gyarmati munkástársaink vannak.

Történelmi visszapillantás

A tízéves jubileum alkalmával szövetségünk füzet alakjában jelenteti meg az elmúlt évek immár történelemmé lett eseményeit és a legutóbbi három évről szóló jelentést. Mégis szükségesnek tartjuk, hogy ezen a helyen is, tömören összefoglalva, ismertessük a tíz év küzdelmeit.

Azután, hogy különböző területek csatoltattak Romániához, az e területeken levő szervezetek elvesztették összeköttetéseiket volt központjaikkal. Egyrészt az ebből származó magárahagyatottság, másrészt az itteni állapotok, a viszonyoknak megfelelő új utkeresésre készítették a szervezeteket. Ezek az okok vezettek

az 1919 május hónapban Nagyszebenben megtartott értekezlethez, amelyen az ott megjelent 25 küldött 12 csoport megbízásából, tanácskozva a vasmunkásság helyzete fölött, elhatározta a szövetség megalakítását és ennek előkészítésére kilenc tagból álló bizottságot választott. A bizottság nehéz és fáradságos munkával előkészítette a kongresszust, mely ugyanaz év augusztus 24—25-én lett megtartva. Harmincnyolc küldött jelent meg 16 csoport és 7000 tag képviseletében, közöttük Bánát, Bukovina és az Ókirályság delegátusai is. A szövetség meg is alakult, megválasztotta a vezetőséget, mely azután hozzáfogott a szövetség országos kiépítéséhez. Bár rendkívüli nehézségek és akadályok gördültek a szervezőmunka útjába a hatóságok részéről, e munka mégis sikerre vezetett. Alig egy év múlva a szövetség megalakulásától, 1920 július 15-én, megjelent a szaklap, amellyel, hogy ez idő alatt a munkásság helyzete is szabályoztatott a megkötött hatvan kollektív szerződésben. E szerződések megkötését természetesen kisebb-nagyobb harcok előzték meg és az eredmények mutatják, milyen éber harci szellemtől voltak vezetve szaktársaink.

Szövetségünk részére óriási kibontakozási lehetőségek mutatkoztak. De ezeknek kihasználása nem vált lehetővé az 1920 évi általános sztrájk miatt, melynek következményei erősen megrendítették szövetségünket és szervezeteinket. Alig hevertük ki a súlyos sebeket, mikor a sztrájk brutális leveretésénél is súlyosabb esemény következett be, amely azután romboló szellemként kísérte végig szövetségünk, szervezeteink, egész munkásmozgalmunk életét napjainkig és ez az 1921 évben megindult egységbontás a kommunisták részéről. Ennek következtében husz csoport szűnt meg, öt számottevő csoport vált ki a szövetségből, úgy hogy gyöngébb lett mozgalmunk, mint volt a kezdet idején. Nagy megpróbáltatásokkal telített nehéz idők következtek szakmozgalmunkra.

A szociáldemokráciához hű maradt szervezeteink 1921-ben újabb kongresszust tartottak, ahol újjászerveződött mozgalmunk, azt mondhatni másodszor alakult meg szövetségünk, mely egyúttal a nemzetközi titkársággal is felvette az érintkezést. Egy év alatt óriásit fejlődött szövetségünk, taglétszámunk 14.283-ra emelkedett. Ez azonban annak tudható be, hogy a kommunisták egy rövid időre taktikát változtattak és beözönlöttek szervezeteinkbe. Midőn azonban az 1923 évi országos szakszervezeti kongresszuson tervük nem sikerült, nem tudták megakadályozni az Amszterdambhoz való csatlakozás kimondását, azután sokkal gyűlölettel jesebben vetették magukat szövetségünk szétrombolására és e célból „Egységes” címen külön vasmunkásszövetséget alakítottak.

Ez újból meggyengítette a szövetséget, de már nem rendítette meg. Bár 15 csoport csatlakozott hozzájuk és a testvérharc következtében 13 csoport megszűnt, szövetségünk továbbfejlődött és az 1924 évi kongresszuson hatalmas egyöntettségben álltak szaktársaink a szövetség mögött. Ezen a kongresszuson résztvettek a külföldi testvérszövetségek képviselői is olyan nagyszámban, ami nemcsak a szolidaritásnak volt kifejezője, de az elismerésnek is, hogy annyi válság és nehézség, jobb és baloldali reakció együttes támadása ellenére is szövetségünk rendületlenül áll és teljesíti hivatását, de

a romániai és a nemzetközi proletariátussal szembeni kötelességét is.

Az ezután következő évek a fokozatos építőmunka évei voltak. 1925-ben szövetségünk beköltözött saját házába, ami újabb anyagi és erkölcsi erőgyarapodást jelent.

A gazdasági harcok

Szövetségünknek, szervezeteinknek, szaktársainknak azonban ez idők alatt súlyos gazdasági harcokat is kellett megvívniuk. Az állandóan rosszabbodó gazdasági helyzet következményeit a munkáltatók a munkássággal akarják megfizettetni. A munkabérek csökkentésével, a munkaviszonyok megrosszabbításával, a munkások nyomorba döntésével akarják telhetetlen profitszomjukat csillapítani. Különösen a vasmunkásszakma van állandóan kitéve a munkáltatók támadásainak, úgy hogy minden évben hatalmas harcokat kell megküzdenünk a vasipari tőkével. E tekintetben is, úgy a szövetség, mint tagjai megtették kötelességüket és helytállottak.

Jelen és jövő

Jubiláris közgyűlésünk ebben a súlyos helyzetben találja szaktársainkat. De azért nem rendült meg hitük a szervezethez, mert tudják, hogy ezt a sanyaru helyzetet is a kapitalizmus idézte elő, nekik köszönhetik és hogy a szervezethezük az, mely a kapitalistarendszernek ezt és még sok egyéb káros jelenségeit megfogja szüntetni, egy új termelési rendszerrel.

Nagy és hatalmas munkát végeztek elvtársaink a multban, végeznek a jelenben és — mi tudjuk — végeznek majd a jövőben, hiszen önmaguk és a családjuk jobblétéért küzdenek. Nagyot alkottak, amikor sok megpróbáltatást ért szövetségünket és mozgalmunkat általában mindenkor megóvták az ellene irányuló megsemmisítő törekvésektől és amikor megtépázva került ki e harcokból, még több lelkesedéssel fogtak hozzá a megszilárdításához, újbóli felépítéséhez. Meghajtjuk az elismerés lobogóját szaktársaink előtt, ezért az öntudatos, hűséges és becsületes munkáért és üzenjük: Bármily nehéz körülmények szakadtak rájuk, bármily súlyos gondok marcangolják szaktársainkat, megrendíthetetlen hittel higgyenek a szociáldemokrácia győzelmében. E tekintetben is kövessék elődeink példáját, akik nálunknál is több és súlyosabb áldozatokat hoztak. Nem vigasztalásképpen, de a tények logikája alapján mondjuk: Az átmeneti időknek legnehezebbjét éljük, azt, amelyekben a kiéleződött osztályharc döntő ütközetét vívja. És mindenütt előrehaladás mutatkozik, olyan, amely feljogosít a legszebb remények táplálására. Ezek az idők, mindenkitől a fokozottabb tevékenységet követelik meg. Fokozzuk mi is, fokozzuk a végtelenségig tevékenységünket, hogy minden szaktársat meggyőzhessünk, hogy közöttünk a helye és létsors csak az összeség létsorsának javulásával lehet jobb. Induljunk azzal a tudattal a második évtized felé, hogy annak megünnepelese már egy új világgal és új viszonyokkal essék egybe.

Üdvözlétünk küldjük minden szaktársunknak, harcos üdvözlétünket és ez évfordulón zengje ajkunk:

Éljen a vasmunkás Internacionálé!
Éljen a romániai vasmunkás szövetség!
Éljen Románia vasipari munkássága!

Resița munkássága fényes ünnepek között ünnepelte meg szakszervezete fennállásának 25 éves jubileumát

Resițai szaktársaink az öntudatos harcosokat jellemző lelkesedéssel ünnepelték meg szakszervezetük 25 éves jubileumát. A legsúlyosabb gazdasági válsággal sújtott, a bizonytalan jövő előtt álló és a nincstelenség sötét gondjaival küzdő szaktársaink kikapcsolták életük három napjából ezeket a szürke, félelmetes valóságokat, hogy tiszta szívvel, árnyéknélküli szellemmel hódolhassanak a szociáldemokráciának.

Ünnepi díszöltött három napra a resicai munkásság, a romániai kapitalizmus leghatalmasabb birodalmának öntudatos serege. Zene és dal, öröm és lelkesedés váltotta fel a szürke napokat és örömtelen életvéteket; fáklyák világossága világította meg nemcsak a természet éjszakáját, hanem az öntudatlanság és szerveztlenség éjszakai útján járók tennivalóit és a vörös zászló alatt fölvonuló végeláthatatlan soru elszánt, komoly arcú munkástábor jelen és jövő generációk felé hirdette: Igy kell harcolnotok és így kell ünnepelnetek nektek is a szociáldemokráciáért, hogy a vörös zászló, amely ma még csak a kezünkben leng, holnap a szocialista társadalom ormán lengjen.

És emlékezzünk meg azokról a szaktársainkról, akiknek kitartó, töretlen akarata tette lehetővé ennek az ünnepnek megtartását. Staudt Johann, Rohm Péter és Prohaszka József nem három nevet jelent, hanem a *kötelességteljesítésnek fogalmát*, akik a szakszervezet huszonöt év előtti megalapozói között vették ki oroszánrészüket az építés munkájából és a jelenben is mindig az elsők között vannak. Sokan voltak, akiket a lelkesedés első fellángolása munkára serkentett, de a kijáró üldözés és mártíromság megtörte és eltávolításra bírta őket. Ez a három szaktárs azonban minden vihárnak ellentállva, minden üldözést elszenvedve, mint a megingathatatlan szikla, melyet földrengés sem mozdíthat ki helyéről, ott állt és ott áll még ma is a helyén és kiveszi részét a legnehezebb és legfelelősségteljesebb munkából. Staudt elvtárs, a csoport 25 év előtti elnöke, ma is elnöke a csoportnak és csak őz feje tanuskodik az idők mulásáról, de munkakedve, harcikészsége, példát mutató kötelességteljesítése még csak nem is lankadott el, olyan friss, olyan lelkes, olyan kitartó, mint 25 évvel ezelőtt és az egész 25 év alatt.

Bizonyos, ha ez a három szikla megroppan annakidején, más fordulatot vesz a szerveztlenség és éppen ezért a legmélyebb elismerés lobogóját hajtjuk meg ezen szaktársaink előtt.

A szombati ünnepség

Az ünnep első része szombaton, e hó 27-én este vette kezdetét. Szaktársaink fáklyásmenetet alkotva gyülekeztek a Munkás Otthon előtt, míg bent az Otthonban a megjelent vendég-

küldöttek a csoport vezetésével helyezkedtek el. A munkás-zenekar hangszereiből kicsendült az Internacionale, utána a munkásdalárda énekelt. Visszhangjuk még ott rezgett a levegőben, amikor Rausch szaktárs a munkásság nevében üdvözlő beszédét megkezdte. Üdvözölte a megjelent küldötteket, a vezetőséget és a jubiláló csoportot. Staudt szaktárs válaszolt, visszaemlékezve a csoport megalakulásának és kiépítésének munkájára és lelkesítő szavakkal fordult az ifjúsághoz, hogy tartsák meg és építsék tovább, amit elődeik érettek alkottak.

Óriási lelkesedéssel fogadták Staudt szaktárs szavait, melyeknek elhangzása után a zenekar hangjai mellett indult meg a fáklyásmenet, körüljárva Resița utcáin, hirdelve a szervezeti eszme diadalát.

A vasárnapi ünnepség

Vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődött meg a tulajdonképeni ünnepség. A sport-téren négyezernél több munkás gyűlt egybe, mindegyik gomblyukában vörös szekfű, ugyszintén a nők ruháin is, úgy, hogy az egész sport-tér egy mozgó piros szekfűs mezőhöz hasonlított. Emellett Resița egész lakossága kivonult, nők és férfiak, aggastyánok, ifjak és gyermekek, mint a múlt, jelen és jövő szimbólumai sereglettek össze a téren, hogy hitet tegyenek a szociáldemokrácia mellett. A zenekar és dalárda szereplése után Staudt szaktárs tartott ünnepi beszédet. Ez az ünnepély — mondotta — több egyszerű ünnepnél, szimbólum, hogy az akaraterő milyen alkotásra képes. Szakszervezetünk, melyet annyit üldöztek, elgáncsolni igyekeztek, amely maroknyi táborral alakult, ma szellemben, anyagiakban és taglétszámban hatalmas lett, mert akartuk, hogy azzá legyen. És ez a lelkes gárda, melyet a huszonöt év kinevelt, biztosítéka annak, hogy szervezetünk további fennállása még erősebb pilléreken nyugszik és több reményre jogosít.

Ezután kibontották a vörös lobogót leirhatatlan lelkesedés és meghatottság és az Internacionale hangjai mellett. Büszkén lengett a vörös zászló, a szociáldemokrácia a harci jelvénye a tomboló tapsvihar, a szünni nem akaró lelkesedés és könnypergés közepette.

Az üdvözlő beszédek során elsőnek felszólal Péter József szaktárs, a magyarországi vasmunkás szövetség üdvözlését tolmácsolva, melynek a múltban ugyancsak erős pillére volt a resicai szervezet. Megemlékezett arról, hogy az alakulás idején az azóta elhunyt Teszársz szaktárs volt Resicára küldve, akit az ottani szolgabíró tartóztatott és napokig nem lehetett tudni, mi van vele. A zászlószegget azzal verte be a zászlórudba, hogy ezzel is megerősítést nyer az a kapcsolat, mely a resicai csoportot a magyarországi szövetséggel összefűzte.

Botez munkaügyi felügyelő a munkaügyi miniszterium nevében üdvözölte a csoportot és további sikereket kívánt.

Bartalis Sándor központi titkár szaktárs a szövetség kolozsvári és tordai csoportjainak üdvözlését tolmácsolta. Huszonöt esztendő — mondotta — az idők végtelenségében jelentéktelen idő, de a munkásszervezetek életében, amelyek állandó üldözésnek és elnyomatásnak vannak kitéve, nagyon sokat jelent. Amíg a polgári egyesületek szabadon és minden támogatást élvezve működtek, a munkásszervezetek mindig érezték az osztályuralom ostorcsapásait, de a resicai szervezet ennek ellenére lett nagy és hatalmas, mert olyan tagjai voltak, akik ennek érdekében minden kockázatot vállaltak. Így lett naggyá a szervezet és hogy valóban azzá lett, igazolja az, hogy első összejöveteleiket titokban és sötét helyiségekben tartották, ma pedig két Munkás Otthonnal rendelkeznek. A vörös lobogó is a resicai szaktársak szolidaritását hirdeti és ezt a zászlót is ez a szolidaritás és akaraterő szötte. Majd a fiatalághoz fordulva felhívja, hogy haladjanak azokon a nyomdokokon, amelyeken idősebb társaik, nagyapjaik, apjaik és testvéreik haladtak, soha le ne térjenek róla, mert csak így lesz biztosítva számukra egy szebb jövő. Ezután megemlékezett a szövetség fennállásának a közel hetekben elérkező 10 éves évfordulójáról, mely szövetségnek legerősebb támasza a resicai csoport, amelyet külső és belső ellenségek sokszor akartak elszakítani a szövetségtől, de minden ilyen irányú kísérlet hiábavalónak bizonyult. A vörös zászló nemcsak a csoport fennállásának, de a szövetség fennállásának záloga is és mennél többen sorakoznak alája, annál nagyobb lesz a szervezett vasmunkásság hatalma.

Mirescu szaktárs az országos szaktanács, a szociáldemokrata párt és a parlamenti frakció üdvözlését tolmácsolta. Külföldi példákvaló hivatkozással mutatott rá a szociáldemokrácia előrehaladására.

Crenian polgármester a resicai városi tanács nevében üdvözölte a csoportot, mint olyant, melynek tagjai tevékeny részt vesznek a közéletben is.

Gábel József, a bánáti munkásmozgalom egyik megalapítója és Mayer József elvtársak felszólalásaikban megemlékeztek arról, hogy igen gyakran fordultak meg a resicai szervezetnél. Mint régi harcosok, a bánáti szociáldemokrata munkásság nevében üdvözlik a csoportot.

Ezután Baltezán szaktárs üdvözölte a csoport három alapítótagját, akiknek átnyújtotta a csoport ajándékát: keretbe foglalt, művészies emléklapot. A szaktársak könnyekre fakadva ünnepelték a szocializmus immár öreg és mégis ifjú bajnokait.

Üdvözlő beszédet mondottak még: Nemcsok elvtárs a Bányamunkás Szövetség és az aninai munkásság nevében; Renner, Bårdam (Román-

Tudnivalók a gazdaságtanról

I.

Olyan időben élünk, mikor a gazdasági rendszer, helyesebben az ártermelés folyamatainak rendszere teljesen új utakon halad. Mikor a technika fejlődése a munkafolyamatot, a termelészközök mindnagyobb koncentrációja pedig a termelés folyamatát változtatja meg. A munka és termelés folyamatában új fogalmak nyernek gyakorlati alkalmazást. Taylorizmus, racionalizálás egyrészt; kartellek és trösztök másrészt azok a fogalmak, melyek főalapelveit képezik az új gazdasági rendszernek.

A szakszervezetek is gazdasági intézmények. Olyanok, amelyek ugyancsak egy új gazdasági rendszer megvalósítására törekednek. Ezért folyik az állandó harc munkásosztály és tőkésosztály között. Ezt a harcot öntudatosan irányítani és lefolytatni csak úgy lehet, ha ismerjük a gazdasági rendszer eddigi kifejlődését, ha megismerjük azt, hogy lényegében mit jelentenek az új fogalmak és milyen irányba terelik ezek a gazdasági fejlődést, de meg kell ismerünk azt is, hogy milyen gazdasági rendszerért harcol tulajdonképpen a munkásság. Szakszervezeti mozgalmunk és szakszervezeti harcaink annál tökéletesebbek lesznek, minél ismertebbek előttünk ezek a dolgok. És, hogy

megismerjük őket, ezt a célt szolgálja a fenti cím alatt megjelenő cikksorozat.

A gazdaság fogalma

Ennek a szónak: *gazdaság*, az értelmét sokféleképpen szokták magyarázni. Szocialista szempontból a leghelyesebb és tömörebb értelmezése az, melyet Bernstein adott, aki a közgazdasági értelemben vett *gazdaság* szóval ezt fejezi ki: „Gazdaság alatt olyan folyamatot és berendezést értünk, melynek az a célja és hatása, hogy az embert gondoskodás útján *rendszeresen és állandóan* ellássa dologi javakkal.“ És egyúttal meghatározza a gazdaság célját is a következőkben: „A gazdaság célja gondoskodni: *éleletről*, mint az ember legközvetlenebb szükségletéről; *lakásról*, amely hajlékot ad az embernek s megvédi az időjárás viszontagságai és a vadállatok támadásai ellen; *ruháról, fegyverekről*, amelyekkel védekeznek; *szerszámokról*, amelyek segítik a munkában; *eszközökről*, az összegyűjtött javak megőrzésére és feldolgozására, vagy az élet kényelmesebbé tételére és díszítésekről, csecsebecskékről, amiből a fejlődés magasabb fokán művészet lesz.“ Ezekbe a csoportokba körülbelül az ember minden gazdasági tevékenysége besorozható.

Hogy az embernek a dologi javakkal való rendszeres és állandó gondoskodása állandósítható legyen, ahhoz a javaknak előállítására, vagyis

termelése szükséges. Aszerint hogy ez a termelés hogyan történik, a gazdaságtanban két csoportra osztjuk: *magángazdaságra*, amikor a javak előállítása egyénre, vagy meghatározott egyénekre (például családra) vonatkozik; *közgazdaságra*, ha a javak előállítása egy ország összlakosságára, illetve az egész emberiségre vonatkozik.

A magángazdaságnak a szerepe nem lényeges sem az emberre, sem az emberiségre. Az, hogy valaki például kertgazdasággal ellátja magát, különböző zöldség- és főzelékfélékkel télire, nem fontos, mert ez nagyon elenyésző részét képezi azoknak a javaknak, amelyekre az embernek szüksége van a létfenntartásához. Annál fontosabb szerepe van a közgazdaságnak, mely az emberi szükségletek összes javainak előállítására vonatkozik. Azt a tudományt, mely ezzel a kérdéssel foglalkozik: *Közgazdaságtan*nak nevezzük. (Nevezik: nemzetgazdaságtan; népgazdaságtan; politikai vagy társadalmi gazdaságtannak is.) A közgazdaság nemcsak a javak előállítására, vagyis termelésére szempontjából fontos, hanem a termelt javak szétosztása szempontjából is. Mert hiába van a kirakat tele például ételmi- avagy ruházati cikkekkal, ha az emberek éheznek és rongyosok. Ezért a közgazdaságtan ennek okait is kutatja. Mielőtt azonban ezzel a kérdéssel foglalkoznánk, meg kell ismerkednünk azzal, melyek voltak az eddigi gazdasági rendszerek formái. (Folytatjuk.)

Bogsa), Defranz (Nadrag), Tulburean (Ferdinand), Muntean (Vaskó) Schneider (Szekul), Rudolf (Domán), Valenta és Goldberger elvtársak, részben a vasmunkások, bányamunkások, építőmunkások és kereskedelmi alkalmazottak nevében.

Schreiber Piroska elvtársnő a nőszervezet és Muntean, Sheger az ifjúmunkás-szervezet nevében. Üdvözlőlevelet, illetve táviratot küldtek: az ausztriai, németországi, csehszlovákiai szövetség; a következő helyi csoportok: Lupény, Brassó, Marosujvár, Torda, Csernovitz, Nagyvárad, Kalán, Aninosa, Lónya, Petrozsény; továbbá: az Erdélyi Tartományi Pártvezetőség, „Munkás Újság”, az aninai pártszervezet, Lucian Sándor képviselő-elvtárs, Gavron Ferdinánd és társai elvtársak, akik jelenleg gyógyfürdőn vannak.

Az ünnepély véget ért és az egybegyűltek hatalmas menetté alakulva, zászlóval az élén a Munkás-Otthon elé vonultak.

A Munkás-Otthon előtt megállva, a tömeg a zászló előtt tisztelegve, lelkes „Barátság”-üdvözléssel elvonult.

Délben társasbéd, délután népiünnepély lett tartva, este pedig a művészi nivón álló resicai műkedvelő gárda előadta „A főaknász” című 3 felvonásos operettet, kiváltva a megjelent közönség nagy tetszését.

Hétfőn a műhelytelepet tekintették meg a küldöttek.

*

Beszámolóink csupán rövid vázlata az ünnepnek, melynek voltak olyan meghatározó jelenségei, melyekkel még külön is kellene foglalkozni. Így például az ifjúmunkások, a női szervezet és a gyermeksergely felvonulása olyan meghatározó volt, hogy felejthetetlen élményként marad meg azok emlékezetében, akiknek alkalmuk volt gyönyörködni abban a lelkesedésben, amely egész lényükből kisugárzott.

A resicai ifjuság minden cselekedetével azt dokumentálja, hogy követi az elődöket és nem tántorodik el soha a szociáldemokráciától.

Sztrájk a szatmári Unio vagonyárban

Az Unio vagonyár mintegy 450 munkása július hó 3-ika óta sztrájkban áll. Az Unio vagonyár szintén a munkaadók országos szövetségéhez tartozik és így érthető, ha mindenben a szövetség elvi és taktikai álláspontjához igazodik. A szövetség közismert álláspontja, hogy a munkaadók minden szerződés-kötéstől és fizetésjavítástól tartozkodjanak, bármilyen körülmények között, esetleg még sztrájkok árán is. És ehelyett igyekezzenek az ő általuk elgondolt egyoldalú munkarendet a munkásokra kényszeríteni és a béreket redukálni. Van-e munkaadó az országban, aki a munkaadók szövetségének eme álláspontját örömmel ne fogadná? Nincs. Sőt mindegyik igyekszik gyárában ezt a módszert alkalmazni, különösen a mai gazdasági körülményeket igyekeznek lelketlen módon kihasználni, miáltal a munkások amugy is nyomorult helyzetét még elviselhetlenebbé tegyék.

Bátran állítjuk, hogy az erdélyi és bánáti ezévi munkakonfliktusok mind mind a munkálatószövetség ezirányú utasításának a következményei. Mindegyik iparvállalat a maga sajátos viszonyai szerint törekedett ennek érvényt szerezni.

Az Unio vagonyár például előbb leépített. A tél folyamán összes munkásait elbocsájtotta azzal az indokolással, hogy az állam nem fizeti ki a szállított vagonokat és így ő sem tudja a munkásait fizetni, ezért kénytelen őket elbocsájtani. A tavasz folyamán azonban ismét üzembe helyezte a gyárat, de már husz és harmincöt százalékkal alacsonyabb órabérekért fizetett ugyanazon munkásoknak, akik azelőtt a gyár alkalmazásában voltak. Annak dacára, hogy a gyár 25 százalékkal ugysis alacsonyabb béreket fizetett, mint az ország bármely hasonló üzemekben fizettek.

A munkások ez év július havában memorandumban fordultak az igazgatósághoz, melyben nem kértek mást a valóságban, mint a régi béreknek a visszaállítását, vagyis a levont 10-30 százalék visszaadását. A munkaügyi inspektor közbejöttével több rendbeli tárgyalás folyt, azonban az igazgatóság nem akart hallani semmi néven nevezendő bérrendezésről. Az igazgatóság

Meghívó

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége folyó évi szeptember hó 15., 16. és 17-én Bucuresztiben tartja

V-ik rendes küldöttközgyűlését,

melyre a szövetséghez tartozó összes helyicsoportok tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés napirendje:

1. A vezetőség jelentése:
  - a) titkári jelentés;
  - b) pénztári jelentés;
  - c) felügyelőbizottság jelentése;
  - d) a jelentés feletti vita;
  - e) a felmentvény feletti határozat.
2. A különböző bizottságok választása.
3. Új vezetőség és felügyelőbizottság választása.
4. Hetijárulék és segélyek feletti határozathozatal.
5. A munkásság gazdasági helyzete és a szövetség jövő feladatai.
6. Munkástörvények.
7. Az alapszabályok módosítása.
8. Indítványok feletti határozathozatalok.

FIGYELMEZTETÉS! A közgyűlés és a küldöttek választása tekintetében alapszabályaink 23. § a irányadó, melynek idevonatkozó részét alább közöljük:

a) A közgyűlés áll: a szakszervezetek közgyűlése által választott küldöttekből, a központi vezetőség és a felügyelőbizottság tagjaiból, a központi és kerületi titkárokból.

Minden csatlakozott szakszervezet jogosult a kongresszusra küldeni: 100 tagig 1 küldöttet, 300 tagig 2 küldöttet és minden további 300 tag után még 1-1 küldöttet. Oly csoportok, melyek több küldöttre vannak jogosítva, mandátumaikat egy küldöttre is átruházhatják, de háromnál több megbízáttal egy küldött sem bírhat.

Minden szakszervezet annyi szavazattal bír, ahány küldött választására jogosítva van. A küldöttek számát azon tagok száma határozza meg, akik után a közgyűlés egybehívása előtti három hónapban a járulékok a központba beküldtek. Oly szakszervezet, mely a kongresszus előtti három hónapban nem teljesítette kötelességét a szövetséggel szemben, nem képviselheti magát a közgyűlésen.

b) A közgyűlés határozatképes, ha a megjelent küldöttek a szövetségi tagok kétharmad részét képviselik. Ha a közgyűlés nem határozatképes, úgy legkésőbb hat hónap múlva újra összehívandó s ez esetben a megjelentek számára való tekintet nélkül jogerős határozatokat hoz.

c) Szavazati joggal bírnak a kifogástalanul ki-

állított mandátummal felruházott összes szakszervezeti kiküldöttek. Mindenki annyi szavazattal bír, ahány mandátuma van. A központi vezetőség, a felügyelőbizottság tagjai és a szövetség központi és kerületi titkárai egy-egy szavazattal bírnak, azonban a felmentvény tárgyában hozandó határozathozatalnál nem szavazhatnak.

d) A határozatok szótöbbséggel hozatnak. A szavazás kézfelemeléssel vagy — a küldöttek egyharmadának kivételével — titkos szavazással történik. Fontosabb határozatok hozatalánál — ha a központi vezetőség vagy a küldöttek egyharmada ezt kéri — az elnök köteles elrendelni a tagok száma szerinti szavazást, mely esetben minden küldöttnek annyi szavazata van, ahány tagot képvisel.

e) Indítványokat a közgyűlés elé nyújthat mindenki csatlakozott szakszervezet azzal a feltétellel, hogy azokat legalább 14 nappal a közgyűlés megtartása előtt a központi vezetőségnek beterjeszti. A közgyűlés folyamán tett indítványok csak az esetben bocsáthatók tárgyalás alá, ha a küldöttek legalább egynegyed részének aláírásával vannak ellátva.

f) Az ügyrendet a közgyűlés maga állapítja meg. A közgyűlés jegyzőkönyvét az elnök és egy jegyző írja alá és külön erre a célra választott két közgyűlési tag hitelesíti.

g) A kongresszusi küldöttek költségeit teljes egészében az illető szakszervezetek viselik.

A központi vezetőség.

eme magatartása a munkásokat a végtelenségig elkeserítette, mert a 8, 10 és 15 leies órabérek-ből még száraz kenyérre valót sem tudtak biztosítani a maguk és családjuk részére. És ezért elhatározták, hogy helyzetük javításáért a legvégső fegyverhez — bármilyen nehézükre esik is — a sztrájk fegyveréhez nyulnak a gyár kiuzsorázott munkásai.

A gyár igazgatóságának nem volt mindegy a sztrájk, csak az a fontos, hogy olcsó munkaerővel dolgoztasson és ezért újabb rabszolga tábor toborzására küldte szét ügynökeit az ország minden irányába. Természetesen a rabszolgatelepről hirhadt gyár ravasz ügynökei révén sem ért el eredményt, mert testvérarúlokra nem akadtak.

A sztrájk negyedik hetében, július 30-án, a munkaügyi miniszter utasítására ismételt békéltető tárgyalás volt. A gyár igazgatósága itt is ismételtlen ridegen elzárkózott a meg- egyezés lehetősége elől, míg a munkások igazságuk tudatában a kiküldött munkaügyi inspektor azon javaslatához is hozzájárultak, hogy az ügyet választott bíróság elé utalják. Az igazgatóság ezt is kereken visszautasította, ami a békéltető tárgyalás teljes megszakításához vezetett.

A tárgyaló bizottságnak nem volt más módja, mint július 31-én a sztrájkoló munkásoknak beszámolni a tárgyalás eredménytelenségéről, ismertetni a munkaadó álláspontját, mely szerint nyomorult helyzetükön javítani nem akar. Az elkeseredett sztrájkoló munkástábor végig hallgatva a jelentést, elhatározta, hogy inkább a nincstelenség, a bizonytalanság útját választja, minthogy az eddigi éhbérékért robotoljon a lelketlen kapitalistának. Titkos szavazással határozta el, hogy addig fognak harcolni, míg igazságos követelésüket győzelemre viszik.

A testvérarúlásnak és az egységes szervezetek nevelésének jellemző példája, hogy amíg a gyárosok ügynökei az ország különböző helyein még szervezeten munkásokat sem kaptak a becstelen sztrájkötésre, addig a Szatmáron még megmaradt egységes szervezetek salkjai, kik a legnagyobb szájhősök voltak akkor, mikor nem kellett a munkaadókkal komoly

harcba bocsájtkozni, csak a szociáldemokratákat szidni, most azonban a komoly harc láttára, nyomorult gyáva kutyák módjára sztrájkötörökké váltak. És árulói 450 becsületesen harcoló proletárnak. Attól sem riadtak vissza a sötét alakok, hogy a rendőrségen jegyzőkönyvbe mondták „panaszukat”, hogy az amsterdami irányzathoz tartozó szervezett munkások akadályozták és terrorizálják őket a munkafelvételben. Igen, idáig alacsonyodtak az egységesek neveltjei.

A gyárosoktól elfogadtak egy pár nyomorult bani javítást, nemtörődve, hogy milyen csunya bünt követnek el ezzel önönmagukkal és munkástársaikkal szemben. Ezek a becstelen gyászvitézek a következők: Kacso György a marosvásárhelyi Kacso familia fattyuhajtása, különben főegységes vezérnek lett Vásárhelyről Szatmárra küldve. Fernand István ennek méltó társa. A következő alakok sem különbek és pedig Balog Zoltán, Kapusi István, Viski Mihály, Kuczko György, Fack József, Csákányovszki Ferencz és Bodo Péter. Ez utóbbi a szatmári egységes vasas csoport elnöke volt.

Szatmári harcoló munkástársaink elvannak határozva a harc folytatására. Hiába suhogtatja fejük fölött az éhség korbácsát a lelketlen kapitalizmus, hiába próbálkozik sorvasztani harc-készségüket a testvérarúlok galád eljárása, mégis kitartanak. Az ország szervezett munkássága áll a hátuk mögött, akik gondoskodnak a becsületesen harcoló munkás testvéreik erkölcsi és anyagi támogatásáról mindaddig, amíg harcuk győzelemmel be nem fejeződik.

Halálozás.

Kreutzer Gyula szaktárs hosszú betegségben meghalt. Lónyai szaktársainkat, de szövetségünket is súlyos veszteség érte, mert nevezett szaktársunk hosszú években keresztül a csoportpénztárnoki tisztséget töltötte be a legnagyobb ügybuzgalommal és szeretettel. — Kreutzer szaktársat felesége és hat gyermeke gyászolja. Temetésén végtiszteletük jeléül a lónyai szaktársak testületileg vettek részt. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

